

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Disputationvm De Censuris In Communi,
Excommunicatione, Suspensione, & Interdicto, itemque
de Irregularitate, Tomvs Qvintvs**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, Anno Domini M. DC. XVII.

3 De pœna excommunicati ministrantis sacramenta, vel recipientis ab illo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94035](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94035)

SECT. III. Quam poenam incurrant excom. ministr. &c. 191

Exco. cler. i. in vno loco ad alium remotissimum recedat, & ibi recipiat beneficium, vel ad hoc ministerium exponatur publice: Et in hoc casu concedo absolutionem ab illo bona fide susceptam validam esse, & Ecclesiam propter commune bonum illi conferre iurisdictionem ex illo generali principio adducto, & supra satis tractato: & in specie hoc docuit Vgolin. Tab. 1. capit. 13. §. 16. numer. 12. At vero quando ignorantia procedit ex solo privato, & particulari errore; tunc licet ipse inuincibilis sit, & propterea excusetur à culpa nihilominus sacramentum invalidum est ex defectu iurisdictionis, estque confessio illa iteranda: quia re ipsa non est subiecta clauibus, nec vero iudici in illo foro, vt in particulari notarunt Medina, Couarruias, & Vgolinus citatis locis. Et ratio est, quia ibi cessat ratio communis boni, seu publici officij secundum communem estimationem: & ideo Ecclesia non supplet illum defectum, quia leges morales non attendunt particularia incommoda, sed id, quod bono communi expedit.

Alia vero difficultas hic erat, esto non possit excommunicatus per se confessiones audire, possit tamen alteri vices suas committere. Aliqui enim auctores id affirmant, vt Paludanus dist. 23. quest. 2. art. 2. num. 17. quem sequuntur Syluest. verb. *Vnctio*, num. 4. & Armil. nu. 5. etiam si (inquunt) Excommunicatus non possit iurisdictionem suam delegare: quia dare hanc licentiam (ait Palud.) non est iurisdictionis, sed ordinis actus. Sed ex hoc ipso fundamento constat hanc sententiam falsam esse, nam concedere facultatem audiendi confessiones non est actus ordinis, sed iurisdictionis: tum quia etiam non sacerdos interdum dat illam facultatem: tum etiam quia illa potestas non est necessario coniuncta cum ordine, tum denique, quia actus manat à potestate proportionata: sed per facultatem illam datur iurdictio: ergo manat à potestate iurisdictionis: excommunicatus autem non potest licite, aut valide exercere actum iurisdictionis: neque etiam potest conferre vsum iurisdictionis, quæ non habet: ergo non potest facultatem illi dare. Imo etiam addo Episcopum excommunicatum non posse tunc aliquem in confessorem approbare seu exponere, etiam si illi iurisdictionem non conferat, quia illam approbatio est actus iurisdictionis ac propterea nullus, iuxta eam quæ inferius de hac re dicentur.

SECTIO III.

Quam poenam incurrant excommunicati ministrantes sacramenta, vel qui ab illis recipiunt.

Regula generalis est, excommunicatum ministrantem ex officio quodlibet sacramentum aut sacrificium Missæ celebrantem ipso facto irregularem effici. Est enim hoc expressum in iure ex c. Si quis, 4. 11. quest. 2. Verba sunt, *Non liceat ei (id est excommunicato sic ministranti) nec in alio concilio spem reconciliationis habere neque vltra colligi, seu reconciliari, vt habet alia littera.* Quæ verba, non possunt intelligi de absolutione ab excommunicationis censura, cum hæc non possit esse perpetua, neque eius absolutio denegetur ei, qui cum debita submissione, & satisfactione ad Ecclesiam redit, ergo poena quæ ibi vt irremissibilis iudicatur, nihil aliud esse potest nisi irregularitas. Quod clarius colligitur ex ca. Si quis, 3. vbi non negatur reconciliationis, sed restitutionis spes: nimirum in ministerium clericale. In c. autem vitimo de clerico excommu-

nica. ministr. dicitur, sacerdotem minori excommunicatione ligatum non fieri irregularem celebrando, vbi supponitur secus esse, si fuerit maiori excommunicationi irretitus; & ita omnes Doctores ibi intelligunt. Et, quamuis textus loquatur de sola celebratione: quæ proprie significat Missæ sacrificium, nihilominus Doctores intelligunt idem esse de omnium sacramentorum administratione, & de omni celebratione diuinorum officiorum iuxta modum loquendi aliorum textuum, in eodem titulo. Et ita id extendunt auctores ad omnem actum sacrum publicum, solennem, & proprium alicuius ordinis, etiam ex minoribus, ita vt Lector, vel Acolythus, &c. excommunicatus, in suo ordine ministrans solenniter, irregularis fiat: Et à fortiori subdiaconus, vel Diaconus solenni ritu Epistolam cantans, vel Euangelium. Quæ sententia valde communis est, vt latissime refert Vgolin. Tab. 1. c. 14. §. 1. per totum, & attingit Nauarrus in Manuali cap. 27. num. 163. vbi de suspensio loquitur, & n. 244. de excommunicato; & dicit esse opinionem communem Iuristarum. Eandem docent communiter Theologi in 4. d. 18. Richard. artic. 7. quest. 5. Gabriel questio. 2. art. 3. & alij. Item Summilla verb. *Irregularitas*, & verb. *Excommunicatio*, & Maiolus lib. tertio de irregularitate capitulo vigesimo primo.

Qui generatim ad hoc citant totum titulum de Clerico excommunicat. ministr. In quo nullum textum inuenio satis virgentem præter vitimum. Nam in primo, & secundo capite non est sermo de Clerico excommunicato, sed deposito, & potius ille excommunicari præcipitur, si contumaciter se ingerat officiis diuinis, à quorum ministerio depositus est. In capite autem tertio est sermo de excommunicato celebrante diuina officia: non tamen dicitur fieri irregularis, imo neque aliqua poena ei ipso iure imponitur: licet enim dicitur, *Nisi monitus sine dilatione redierint, perpetua depositionis sententiam incurrant*: ergo, si admoniti redeant, non deponentur, neque ex vi illius textus aliquam irregularitatem incurrunt. Similiter in cap. 4. nulla est mentio de irregularitate, neque alicuius poenæ ipso iure impositæ, sed depositionis ab homine imponendæ, vt patet ex illis verbis, *Omnes in perpetuum ab officio sacerdotali deponas.* Et inferius additur, *Si numerus delinquentium quadragenarium numerum excedat, non omnes esse perpetuo deponendos, sed eos, qui magis causam delicti dederunt*: Alios vero, (ait) *ab officio ad tempus suspendas.* In capitulo autem quinto non fertur poena, sed refertur à canone infligi Propter hoc delictum, non tamen explicatur, an illa poena sit irregularitas, neque, an sit ipso iure lata, vel ferenda. In capite autem 6. solum est sermo de quadam alia poena ab homine imponenda, ibi, *Rationabiliter poteris omnibus beneficijs Ecclesiasticis exspoliare, & similis poena proponitur in c. 7. §. Quæsiuisti.* In c. vero 8. & 9. non est sermo de hac re.

Melius id probatur ex cap. i. in fine, de Sent. & re iudicata in 6. & cap. 1. & cap. 15. qui, §. 1. *Si vero, & capit. 15. qui, de Sentent. excommun. in 6. in quibus aperte traditur suspensum ministrantem in officio sui ordinis fieri irregularem*: Ex quo omnes Doctores argumentum, sumunt idem esse dicendum de excommunicato, vt notat etiam Couarr. in cap. Alma p. 1. §. 6. in fine. Quod argumentum, vt sit efficax, non debet sumi tantum à simili: nam hæc argumentandi ratio in huiusmodi materiis, firma non est, vt sæpe dixi: sed sumi debet veluti à parte ad totum: nam, licet suspensio sit à censura distincta ab excommunicatione: quoad effectum vero suspendendi à ministerio ordinis habet eandem efficacitatem cum illa. Denique communi omnium Doctorem interpretatione ita intellectum est hoc ius, & communi vsu Ecclesiæ ita est receptum, & ideo dubitandum non est de huiusmodi irregularitate, saltem quantum ad actuum vsum

Cap. ult. de Cleric. excomm. ministr.

Vgol. Nauarr.

Rich. Gab. Maiol.

Nauarrus extensior iocetur.

vfum facramentorum, de quo nunc principaliter agimus: an vero extendendum fit ad omnem actum ordinis, & quo modo, dicemus disputatione seq.

Hic solum aduerto Nauar. in Sum. c. 27. n. 244. in vltimis verbis extendere hanc irregularitatem ad eum qui, licet ligatus celsura non fit, facit vt alius ligatus censura celebret praesertim coram se, seu vt ipse Missam audiat. Solumque citat Glossam in Clement. 2. de Priuil. verb. *Celebrari*, quae tamen non loquitur de hoc casu, sed de alio, in quo excommunicatus auctoritate sua facit, vt alius coram se celebret, de quo infra videbimus quale fundamentum in iure habeat. Hæc autem extensio Nauarri in iure non habetur, neque à Doctoribus communiter asseritur, quod ego viderim: & ideo non amplector illam: quia poenae non sunt extendendae, praesertim irregularitas, quae in presenti solum est imposita sacerdoti excommunicato celebranti: nõ vero alicui non excommunicato inducendi excommunicatum ad celebrandum: nam licet cõsensus, præcipiēs, aut inducens censetur dignus aequali poena, tamen donec imponatur à iure, praesertim loquendo de irregularitate, illam non incurrit, cum non sit in iure expressa.

Data regula limitatur. Ex parte modi ministrandi sacramenta.

Affertio 1.

Circa propositam vero regulam inquiri potest, vtum aliquam exceptionem admittat: potest autem cogitari exceptio, vel ex parte modi ministrandi sacramentum, scilicet ex ignorantia, vel ex scientia seu ex eo, quod licite vel illicite fiat: vel ex parte ipsorum sacramentorum, ita vt alicuius administratio sine irregularitate fieri possit. Dicendum ergo in primis est, propositam regulam habere locum, quando administratio sacramenti ab excommunicato fit, peccando mortaliter: quoties vero fit cum excusatione sufficiente ad vitandum peccatum mortale, hanc irregularitatem nõ incurrit. Hanc limitationem adhibent omnes Doctores specialiter, quando excusatio provenit ab ignorantia inculpabili: quia expresse habetur in capit. *Apostolica* de Cler. excommuni. minist. Ex illo autem textu & ex ratione eius, scilicet, *Quia vos reddit ignorantia probabilis excusatos*, colligitur idem dicendum esse, quoties qualibet alia causa interuenit, quæ huiusmodi ministrantem reddat excusatum. Ratio vero est, quia hæc irregularitas nõ imponitur propter significationem, sed in poenam: poena autem canonica non incurritur, quando nõ committitur culpa: ergo. Maior ex prædicto textu sufficienter colligitur, & ex verbis, quibus alia iura vtuntur, in quibus hæc irregularitas imponitur: quia sunt, *Si ausi fecerint* in capitulo. *Si quis tertio*. in questione tertia, *Si praesumpserint*. capitul. *Si quis*, quarto eadem. *Si deliquisse* constituitur, capit. *Latores*. de Clerico excommunicat. ministrante, *Si damnabiliter se ingererint*, capit. primo de Sententia, & re iudicata in sexto, *Si contra interdictionem huiusmodi diuinis se ingerat*. capite, *Si cui*, de Sententia excommunicationis in sexto. Semper ergo prærequiritur culpa ad huiusmodi irregularitatem incurrendam. Quocirca, si in conscientia alicui constet, solum ex naturali obliuione, aut inconsideratione, cum censura celebrasse, potest esse in conscientia certus non incurrisse in irregularitatem. Quod in simili notant Paludanus in quarto, distinct. 18. questione sexta, & Adrianus in quarto, questione tertia de Claui. except. 7. & superius, tractando de censuris in communi ostendimus hæc inconsiderationem æquiparari ignorantia, si æque inuoluntaria sit.

At vero, quando vel ignorantia, vel quacunq̃ a-

lia occasio non excusat à culpa mortali, non imedit quominus hæc irregularitas contrahatur: nam licet nonnulla verba, quibus iura vtuntur, vt *Si ausi fuerint*, praesumpserint, &c. videantur exigere culpam ex certa scientia, seu contemptu, alia tamen sunt magis generalia: & in dict. c. *Apostolica*, clare supponitur, si ignorantia culpabilis fit, necessariam esse dispensationem. Oportebit autem, vt tanta sit negligentia, quæ ad peccatum mortale sufficiat: tum, quia hæc poena est valde grauis, & ita culpam grauem praesupponit: tum etiam, quia in illo textu dicitur, *Si forte ignorantia crassa, supina, aut erronea fuerit*: quæ non conueniunt ei ignorantia, quæ ex sola leui negligentia aliquo modo, id est, venialiter, culpabilis est. Quando autem debeat ignorantia supina seu crassa reputari, supra de censuris in communi tractatum est.

Inquiri vero potest, quando aliquis est dubius de sua excommunicatione, an incurrit irregularitatem sacramentum ministrando. Respondeo, si postea constet non fuisse excommunicatum, certum est non incurrisse irregularitatem. Imo etiam si quis ministraret sacramentum, putans se esse excommunicatum, ac proinde grauius peccando ex conscientia erronea, re ipsa non incurreret irregularitatem quamvis ex eadem conscientia teneatur se gerere vt irregularis quamdiu durat: cum primum vero illi constiterit non fuisse excommunicatum, non indigeat alia dispensatione: quia huiusmodi poenæ nõ incuruntur per actum intentatum seu eximatum, sed re ipsa perfectum, vt supra dixi de censuris in communi. At vero, si in prædicto casu dubij postea constet verè fuisse excommunicatum, tunc contra etiam fuisse irregularitatem affirmat Syluester verbo *Irregularitas*, n. 15. vers. *Quintum*, idem Vgolinus, Tab. 1. c. 14. num. 12. in fine, qui alios refert: & hi auctores nullum afferunt fundamentum. Fauter autem responsio Innoc. III. in c. *Illud*, de Cler. excom. mini. in illis verbis. *Quia tamen in dubio via est tutior eligenda, etsi de lata in eum sententia dubitaret, debuerat tamen potius se abstinere, quam sacramenta Ecclesiastica pertractare*. Tamen hic textus non omnino conuincit, tum quia casus illius magis fuisse videtur temeritatis cuiusdam, quam dubitationis probabilis, quia per famam publicam notitia excommunicationis ad illam personam peruenerat: tum etiam, quia etiam in illo casu non dicit Pontifex contra etiam fuisse irregularitatem, imo nec aperte ait commissum fuisse peccatum mortale, sed prius ait, *Licet in hoc non videatur omnino culpabilis existisse*. Quod vero postea ait, *Non debuerat*, &c. indicat quidem aliquam culpam, non tamen aperte mortalem: vnde postea concludit. *Cum eo misericordiam facientes poenam quam canon infligit ei non diximus infligendam*. Vbi generatim loqui videtur de omni poena iure imposita pro tali delicto: & significat non incurrisse illam, neque esse imponendam.

Quocirca nullum inuenio textum, in quo illa sententia efficaciter fundetur: nam, licet in multis iuribus legamus, in dubijs tutiorem partem esse eligendam: quæ citat Glossa super textum prædictum, verb. *In dubio*, tamen illa intelligenda sunt, quando altera pars non est practice tuta, vt constat ex 1. 2. q. 18. & 19. vbi de Cõscientia disputatur. In hoc autem casu, de quo agimus, licet supponatur dubium speculatiuum circa ipsam excommunicationem, non videtur inde necessario inferri dubium practicum circa actionem ministrandi sacramentum cum tali dubio censuræ. Atque ex hoc principio definendam censuræ propositam difficultatem: Nam in primis considerandum est, an qui sacramentum administrat cum tali dubio, peccet mortaliter contra ipsam censuram, nec ne: nam, si excusatur à peccato mortali, etiam si postea constet re ipsa habuisse censuram, ab irregularitate excusabitur, propter principium

Cap. Apo.
stolica de
Cler. excom-
muni.

Ratione
suadetur di-
cta limita-
tio.

Ignorantia
aut occasio
quæ non ex-
cusat à mor-
tali excom-
muni-
cacione mi-
nistrando
irregulari-
tatem in-
currit.

Quoniam
dam opinio
Syluest.
Vgolin.
Innoc. III.

Resolut.

Sect. III. Quam poenam incurrat excom. ministr. &c. 193

cipium positum: quod hæc non incurritur sine culpa mortali contra cēsuram commissā, si vero mortaliter peccauit, in eo casu cēso procedere dictorum auctorū sententiam: quia reuera existens excommunicatus celebravit, & peccando mortaliter: ergo ex nullo capite potest excusari ab irregularitate contrahenda.

Ad iudicandum vero, an celebrans cum tali dubio speculatio, peccet mortaliter, nec ne, vtendū est communibus regulis de conscientia, & videntum in primis: an ille fecerit, quod in se est, ad tollendum tale dubium, & veritatem cognoscendam, nam si id non fecit, regulariter loquendo temere se ingerit sacris, propter periculum, cui se exponit incautus, & in eo casu procedit dictum capituli, *Illud*. Nec est admittenda excusatio, nisi forte ex aliqua virgente necessitate, quæ non concessit locum & tempus ad inquirendam veritatem: quamquam tūc etiam, si per se ipsum faciat, quod pro temporis opportunitate potest, merito dicitur fecisse, quod poterat ad expellendam dubitationem, & non potuit se. Quando ergo quispiam hanc diligentiam adhibuit, & adhuc manet perplexus, & dubius, rursus considerandum est, an possit excusari a culpa graui, nam sine causa exponit se tali periculo. Et hoc confirmat vsus Ecclesiæ, quæ propterea consuevit hæc absolutionem ad cautelam facile præmittere, etiā absque occasione tam virgente.

At vero, si non habuit a quo huiusmodi absolutionem obtineret, & rationabilis occasio ac necessitas prudenti arbitrio ponderanda se offerat ad celebrandum, vel aliquid simile, non opinor peccatum mortaliter, qui deposito dubio practico celebrauerit, nō obstant speculatio, tum quia moraliter loquendo, ille homo non se exponit periculo cum fecerit diligentiam, & necessitate prematur, tum etiam, quia sic operanti fauet illa regula iuris, quod in dubiis melior est conditio possidentis: nā ille homo tunc possidet libertatem in executione suorum ordinum, & optima fide possidet, quandoquidem fecit, quod in ipso est: ergo est melioris conditionis, vt eis licite vti possit, donec absolutionē ad cautelam obtinere valeat. Dubitari vero hic vltius poterat, an in eo casu, quo aliquis peccat mortaliter cum hoc dubio celebrando, vel ministrando sacramentum, teneatur statim se gerere, vt irregularis, prius quam certo illi constet fuisse excommunicatum, cum celebravit: sed de hoc dicemus infra in materia de irregularitate, vbi explicabimus quo modo se gerere debeat, is qui dubiusest de irregularitate: nam in illo casu statim ille incipit esse dubius de irregularitate contracta, & ideo ex illo principio prædicta dubitatio definienda est.

Excommunicatum ministrantem sacramentum mortaliter peccando, ad quod necessarius est ordo aliquis fieri irregularem.
Assert. 2.

Secundo dicendum est ex parte sacramentorum nullam esse adhibendam exceptionem, vel limitationem, nam dummodo sacramentum ita consecratur, vt ad illud ministrandū necessarius sit aliquis ordo, quodcunque sit tale sacramentum, sufficit ad hanc irregularitatem incurredam. Quod præcipue propono propter Rich. in 4. d. 1. 8. ar. 7. q. 5. qui ab hac regula excipit sacramentum absolutionis, quia nō est in iure expressum in particulari, quod huiusmodi absolvens contrahit irregularitatem: & alioqui hoc sacramentum ministratur cum solennitate: & ideo non videtur comprehendendum sub illa generali regula, per quam præcipue videtur prohibita, seu punita solennis executio ordinis, stante excommunicatione, seu suspensione talis ordinis. Cui sententia fauet, quod poenæ legū interpretatione molliendæ sunt, potius quam exasperandæ prout dicitur ca. *Pœna*, 18. de Poen. d. 1. ex l. penult. ff. de poenis. Veruntamen assertionem positam certam esse censeo: in qua dixi, *Dummodo necessarius sit ordo*. Vt excluderem administrationem baptismi priuatim factam: nam propter illam non incurritur hæc irregularitas non solum quando in necessitate absque culpa fit; quod est per se notum, sed etiam si absque necessitate, & peccando fiat. Quæ est communis sententia, quia ille tūc nō exercet munus sacerdotale, quamuis sacerdos sit, sed vt laicus sacramentum illud præbet, vt notant Rich. supra. Syluest. *Excommunicatio*, 3. n. 1. in fine, & verb. *Irregularitas*, n. 15. & in materia de baptism. plura similiter diximus. Extra hunc vero casum nulla est exceptio. Quod quidem de sacramento Ordinis, Extremæ vnctionis, Confirmationis, & consecratione Eucharistiæ certum est; quia hæc nunquam fiunt sine solenni ritu: quod in particulari docet ibidem Richardus de Extremā Vnctione, & in aliis tribus clarius est; quia sunt maiora sacramenta, & semper cum maiori solennitate fiunt. Nam Extrema Vnctio aliquando propter necessitatem confertur sine caeremoniis, & accidentaliter riu, id tamen non obstat quominus irregularitas contrahatur: quia semper illud sacramentum ministratur publice, & cum aliqua solennitate sacerdotali (vt sic dicam) id est, cum aliquibus vestibus sacris, & (quod ad rem maxime spectat) ille actus substantialiter sumptus est proprius ordinis sacerdotalis.

Vnde addo, idem dicendum esse de absolutione sacramenti, & sine vlllo fundamento fieri exceptionem, nam ille actus nūc ac substantialiter sumptus est vsus ordinis sacerdotalis, & grauius omniū post consecrationem corporis Domini: sed iura absolute prohibent vsum ordinum sub prædicta poenā ergo maxime hunc comprehendunt. Nec refert quod hoc sacramentum secrete tradatur, id enim accidentarium est; nam etiam Missa potest secrete coram vno tantum celebrari, & absolutio sacramē talis potest publice atq; aliis videntibus dari, quamuis confessio secrete fiat. Parum etiam refert, quod hoc sacramentum paucis caeremoniis accidentalibus ministraretur, quia ipsa substantia sacramenti per se satis est, cum sit grauius actus ordinis sacerdotalis; eo vel maxime quod etiam sacramentum illud habet suas caeremonias, & accidentalem ritum, licet breviorē. Quod si quis eas velit omittere, non propter irregularitatem vitabit. Sicut, si quis excommunicatus sacerdos iniquissime conficeret corpus & sanguinem Domini, sine vestibus sacris, & sine vlllo accidentali ritu Ecclesiastico, præter culpam sic conficiendi, & poenam illi correspondentem, non effugeret irregularitatem specialem propter talem vsum ordinis, durāte excommunicatio ne: sufficit ergo substantialis vsus potestatis ordinis, præsertim in administratione grauiissimi sacramēti.

Maiores occasio dubitandi circa hoc esse poterat, quia hoc sacramentum poenitentia ab excommunicato ministratum est nullum vt supra dictū est: ergo illa non est administratio vera sacramēti, sed dici potest attentata: ergo non satis est ad incurrendam irregularitatem: nam, vt supra agendo de censuris in communi diximus, huiusmodi poenæ Ecclesiasticæ non incurruntur propter actus attentatos, sed propter perfectos & consummatos in suo ordine, nisi aliud in lege exprimat, sicut non fit irregularis, qui intētat homicidium, nisi re ipsa sequatur. Respondetur in primis, hoc sacramentum ab excommunicato datum non semper esse nullum generatim comprehendendo excommunicatos etiā

12
Concl. supponit
positam etiam
absolutionem sacramentalē
comprehendere.

13
Dubium de
excommunicato
ministrato
hoc poenitentia
ministrante.

Resoluitur

R non

non vitandos, qui tamen etiam sunt irregulares per illicitam administrationem sacramenti, vt in sequenti sect. attingemus. Deinde dupliciter potest se gerere excommunicatus in administratione huius sacramenti, primo; vt id faciat absque intentione conficiendi sacramentum, sed solum proferendi illa exteriora verba, & decipiendi. Secundo cum intentione absolueendi, & perficiendi sacramentum, quam in hoc sacramento poenitentiae, vix potest habere absque aliquo errore, vel ignorantia.

24.
Excom. ex-
terius absol-
uens absque
intentione
absolueendi,
non fit irre-
gularis.

Quando priori modo se gerit, probabilissimum esse non incurrere irregularitatem propter argumentum factum quia actio illa, etiam vt procedit a tali operante ex intentione eius, non est usus ordinum, sed fictio eius. Et confirmari potest a simili de heretico pure exteriori, absque interiori infidelitate: nam ille non incurrit censuras; vel alias penas ipso iure hereticis impositas. Item est simile de illo, qui exterius rebaptizat sine intentione rebaptizandi. De quo dixi non incurrere irregularitatem 3. tom. disp. 31. sect. 6. Hoc autem, si verum est, non est peculiare in sacramento poenitentiae, sed commune in omnibus: nam ratio facta vniuersalis est, nisi aliunde admisceatur alia communicatio in diuinis officiis, propter quam irregularitas contrahi possit, vt latius, & generalius dicemus disp. seq. Vt, si quis faciat sacrum seruando ritum Ecclesiasticum, solumque in consecratione sit fictus, non intendendo verum sacramentum conficere, aut sacrificium offerre, nihilominus manebit irregularis: quia illius officij administratio cum excommunicatione sufficit ad irregularitatem contrahendam, etiam sine sacramento, vt statim dicemus de baptismo.

25.
Excom.
cum inten-
tione absol-
uens etiam si
sacramen-
tum sit irre-
gularis.

At vero, quando hic excommunicatus se gerit secundo modo, res est magis dubia: videtur autem probabilius in eo casu incurrere irregularitatem, etiam si aliunde contingat sacramentum esse nullum, vt in illo casu rebaptizandi quantumcunque quis rebaptizare intendat, nullum conficit sacramentum, & nihilominus irregularitatem contrahit. Item quantum contingat absolutionem esse nullam ex defectu contritionis confitentis, nihilominus sacerdos excommunicatus absoluit, irregularis manebit: quia quantum potest, fungitur sua potestate ordinis, & iurisdictionis: & hoc est quod illi prohibetur sub praedicta irregularitate, & non solum prohibetur absolutio quae in re ipsa sit rara, & valida. Sicut etiam si absoluat ab excommunicatione, grauiter peccabit, & incurrat poenam, si quae est tali peccato annexa, etiam si talis absolutio nullius valoris, vel effectus sit. Quocirca, quando huiusmodi poena irregularitatis, & similes a iure imponuntur propter actus, qui iam supponuntur defectuosi, vel invalidi ab ipsomet iure; sicut est rebaptizatio, & similes, inter quos etiam est absolutio data ab excommunicato, tunc ad incurrendam talem poenam, non oportet vt actus in re ipsa sit validus, vel habens effectum, sed satis est, quod, quatenus sit ab operante: sit talis, nam ille est quem ius prohibet, & punire intendit.

16
Obiectio.

Dices, si sacerdos excommunicatus ex errore, aut furis, aut facti, tentet consecrare in aqua, vel aceto, vel pane hordeaceo: vel si Episcopus excommunicatus ordinet feminam, existimans se ordinare virum, neuter iudicandus erit irregularis cognito defectu: quia ille reuera non fuit usus ordinis, quod aliunde non prouenit nisi ex nullitate sacramenti: ergo similiter in aliis. Videtur quidem hic casus magis dubius, quam praecedentes, & interuenit nonnulla disparitatis ratio: quia hic casus magis extraordinarius & accidentalis est, & ideo ius non videtur loqui de actu ita defectuoso. Nihilominus tamē satis probabile est tunc etiam incurrere irregularitatem: quia quantum est ex parte operantis, ille fuit usus actiuis potestatis ordinis, & hic est qui prohibetur sub dicta poena, siue in re sequatur effectus, siue non.

Enodatur.

An excommunicatus sacerdos ad sacramentum
concurrans, etiam si illud non effi-
ciat, fiat irregularis.

17
Tandem vero dubitari hic potest, quando sacerdos non conficit ipsum sacramentum, concurrat vero aliquo modo ad illud: an id satis sit ad hanc irregularitatem incurrendam. Et in tribus sacramentis potest occurrere hoc dubium. Primum in matrimonio de quo nihil diximus; deinde in Eucharistia, quando aliquis illam non conficit, sed distribuit: denique in baptismo, quando aliquis solenniter illum confert quoad caeremonias, non vero quoad substantiam: quia supponitur iam priuatim data. Quantum ad primum punctum dicendum est, duplicem concursus posse nunc habere sacerdotem ad matrimonium: vnus est, quem requirit Conc. Trid. ad substantiam matrimonij, cum postulat vt fiat coram Parocho, & testibus; & ex vi huius concursus opinor illum non fieri irregularem: tum quia illa non est administratio sacramenti, neque alicuius caeremoniae sacrae, tum etiam, quia ex vi ordinationis Concilij ad illum actum non est necessarius aliquis actus ordinis: nam si contingat Parochum non esse sacerdotem (quod interdum accidere posse constat ex c. Cum in cunctis, de Elect. & ex eodem Conc. Trid. sess. 7. c. 3. de Refor.) & si coram eo, & testibus fiat sacramentum validum erit, quia Concilium, tantum requirit vt fiat coram Parocho, & testibus.

Cons. Tri.

Neque obstat, quod addit, Praesente Parocho, vel alio sacerdote de ipsius Parochi, vel Ordinarij licentia: inde enim solum fit, quando ille non est ordinarius, parochus, sed delegatus, debere esse sacerdotem: quod verum censetur: non tamen de ipso Parocho: nam de illo Concilium absolute, & prius, & in illa etiam eadem clausula loquitur. Neque obstat illud relatum alio; quia non est necesse vt referat omnem conditionem, seu qualitatem personae, praesertim cum nomen sacerdotis non praecedat, sed sequatur. Vnde idem velle videtur, ac si diceret, vel aliquo sacerdote: de quo puncto in materia de matrimonio tanquam in loco magis proprio dicendum est. Nam, quod ad praesens attinet, vltius addo, etiam si sacerdoti conditio in Parocho ipso requisita esset, sicut nunc est in eo: qui vices eius subit, nihilominus tamen ex vi illius actus non manere irregularem huiusmodi sacerdotem excommunicatum matrimonio assistentem: quia quauis illa conditio iure positio requiratur in tali persona, nihilominus ibi reuera non exercet actum ordinis sacerdotalis, sed solum postulat vt qualitas personae ad maiorem fidem faciendam.

19

Alius concursus Parochi circa matrimonium esse potest ad solennem benedictionem coniugum, quae non est administratio alicuius sacramenti, sed cuiusdam caeremoniae, seu sacramentalis ad solennem ritum matrimonij pertinentis: & de hoc actu communis sententia est sufficere ad irregularitatem contrahendam, quia illud ministerium est proprium sacerdotis ratione sui ordinis: nam, licet illa actio Ecclesiastico iure instituta sit: tamen ex eadem institutione requiritur, vt minister necessarium sacerdotem, vt constat tum ex ritu praescripto ad illam benedictionem, tum ex communi usu Ecclesiae, tum etiam ex cap. 1. & 3. de Secundis nuptiis, & non nihil etiam fauet Ilidorus in cap. 1. dist. 25. vbi ad sacerdotem ait inter alia munera pertinere, benedicere dona Dei. Supponit autem haec sententia propter omnem usum ordinis, praesertim sacri, etiam si accidentalis & secundarius sit, incurrere irregularitatem, dummodo tam grauis sit, vt ad peccatum mortale contra censuram prohibitionem sufficiat. Atque ita sentit Maiol. lib. 3. de Irreg. c. 21. n. 5. & Vgolus tab. 1. de Censur. ca. 24. §. 2. n. 5. qui alios referunt, & de illo principio generali

Maiol.
Vgolus

generali plura dicemus disputatione sequenti. Nunc ad eius fundamentum iura superius adducta sufficiant. Quod autem illa benedictio solennis coniugum sit materia grauis, & sufficiens ad peccatum mortale contra censuram, certissimum mihi videtur, quia est publicum, & solenne ministerium sacerdotale plures continens orationes, & benedictiones: ac denique est grauis communicatio in diuinis cum actiuo vsu, seu ministerio proprii ordinis sacerdotalis.

Atque ex his facile est expedire simile punctum de baptismo, scilicet, quando sacerdos confert solennitatem baptismi sine substantia eius, an id sufficiat ad irregularitatem contrahendam, quando minister est excommunicatus. Videri enim posset non sufficere, quia plus est substantiam baptismi sine caeremoniis dare, quam caeremonias sine substantia: sed primum non sufficit, vt diximus: ergo nec secundum sufficit. Nihilominus consequenter dicendum est, tunc contrahi irregularitatem, propter eandem rationem, quia illud ministerium sacram est, & caeremonia satis grauis in Ecclesia, folique sacerdoti ex officio commissa, & ad summum potest Diacono in necessitate delegari, vt diximus 3. tomo disp. 23. sect. 2. Est ergo ille actus ordinis in materia graui, in quo differt à priuata administratione baptismi secundum substantiam: nam illa non est actus ordinis, etiam si contingat ab homine ordinato fieri.

Idem est in alio puncto de Eucharistia proposito. Existimo enim irregularem manere sacerdotem excommunicatum dispensando Eucharistiam, vel in Ecclesia communicantibus, vel deferendo eam ad infirmos; nam illud est grauisimum ministerium sacram ac diuinum, & proprium sacerdotis ratione sui ordinis, licet possit Diacono in necessitate committi iuxta ea, quae tractauimus in tertio tomo, disp. 72. sect. 1. Adde, in decretis supra citatis non solum prohiberi sub hac pena sacerdoti excommunicato ne sacramenta conficiat, sed absolute ne illa ministrat, vt minister ex officio; sed hac dispensatio Eucharistiae est administratio sacramenti ex officio: ergo. Vnde constat idem dicendum esse de Diacono, si ex licentia sacerdotis tale ministerium excommunicatus obierit: eandem enim sine dubio irregularitatem incurrit: quia etiam ille actus, vt factus à Diacono ex commissione, est actus ordinis eius: nam ratione proprii ordinis, & characteris est capax illius delegationis, quae propterea nulla inferiori fieri potest.

Sed quid, si inferior aliquis clericus, vel etiam laicus, vsurpata, vel male concessa licentia, tale sacramentum excommunicatus dispense? Respondetur, non fieri irregularem ex hoc capite: est enim hac generalis regula notanda, laicum excommunicatum male vsurpantem, vel fungentem rei diuinae celebratione, aut sacramenti alicuius collatione, inde non fieri irregularem: quia haec irregularitas solis clericis imposita est, qui in suis officiis excommunicati ministrant, vt patet ex ipsa Rubrica de Clerico excommunicato ministrante. Vnde in cap. Si celebrat. licet non dicatur, Si sacerdos, vel clericus celebrat, sed absolute, Si celebrat &c. tamen & ex ipso titulo, sub quo caput illud continetur, ita intelligendum est: & ex proprietate verbi celebrat: quod simpliciter dictum non fictam, sed veram celebrationem significat. Quapropter laicus excommunicatus, qui se fingit sacerdotem, & ita etiam exterius celebrat, non incurrit hanc irregularitatem. Atque idem est de clerico inferiori simili fictione vsurpante ministerium superioris ordinis, vt si Diaconus Missam celebrat, vel Subdiaconus Euangelium solenniter canet: quia hac irregularitas cum imponitur clerico ministranti, respectiue, seu reciprocè intelligenda est, scilicet ministranti in officio suo: ita enim expresse loquuntur textus supra citati cap. I. c. de Sent. ex Fr. Suarez tom. 5.

comm. in 6. & c. Si quis Episcopus, 11. q. 3. vbi agitur de excommunicato ministrante in officio suo.

Et ratio est, quia quando vsurpat superius ministerium, ad quod non est ordinatus, non operatur, vt clericus ordinatus, sed vt iniquus homo vsurpans quod non habet: vel vt laicus. Et confirmatur ac declaratur vltima pars, quia haec irregularitas directe cadit in actum, à quo quisque per censuram Ecclesiasticam suspensus est, vt ex supra dictis constat: laicus autem non est suspensus per censuram ab officio Ecclesiastico: nam hac suspensio, cum sit priuatio quaedam supponit potestatem. Et eadem ratione inferior clericus non est suspensus ab officio superioris ordinis: ideoque infra ostendemus suspensionem ab officio esse censuram propriam clericorum, & vnicuique accommodandam secundum ordinem suum. Dixi autem propter huiusmodi actum non incurri hanc irregularitatem, de qua agimus: quia non excludimus aliam impositam propter fictum ministerium: quae in titulo de Clerico non ordin. ministr. continetur: & in materia de Irregularitate explicanda est: ad praesens enim non refert: nam aequè illam incurrit non excommunicatus sic ministrans, ac excommunicatus. Atque hac est communis sententia Doctorum, & interpretum iuris in citatis locis, & Innocentij capite vltimo, numero secundo de Excess. praelator. Nauarr. in Summa capite vigesimo septimo, n. 242. & 244.

Dices, Ergo Diaconus excommunicatus dispensans Eucharistiam sine licentia Sacerdotis non manebit irregularis, quia tunc non operatur, vt minister ex officio deputatus ratione sui ordinis ad illud ministerium: consequens autem videtur falsum. mirum est enim quod si id faciat cum licentia sacerdotis, sit irregularis, non autem, si id faciat sua auctoritate: cum ibi vno tantum, hic autem duplici titulo peccet. Responderi potest hoc non esse inconueniens: nam grauius peccat laicus excommunicatus, sicte celebrans, quam sacerdos excommunicatus vere id faciens. Et Subdiaconus excommunicatus grauius peccat, si solenniter canet Euangelium quam si ceter Epistolam: & nihilominus non incurrit hanc irregularitatem: quia haec irregularitas non est annexa cuiuslibet grauiori delicto, sed tali in specie: illud vero grauius habebit alias poenas sibi proprias. Considerandum ergo est, an illa dispensatio Eucharistiae facta à Diacono absque facultate Presbyteri, sit actus ordinis sui, nam si est, incurrit hanc irregularitatem: alias minime. Videtur autem dicendum illum vere esse actum ordinis, quamuis illegitime, & inordinate factum: nam defectus, qui ibi interuenit, magis pertinet ad defectum iurisdictionis quam ordinis: Diaconus enim ex vi suae ordinationis recipit potestatem ministrandi hoc sacramentum à Presbytero confectum, ac proinde cum subordinatione ad ipsum, apud quem est propria potestas in corpus Christi verum, & mysticum. Hac autem subordinatione ad quendam modum iurisdictionis pertinere videtur: nam, quod est ordinis ex vi characteris habetur: & ideo Diaconus dispensans Eucharistiam sine facultate presbyteri, exercet propriè actum sui ordinis: neque id est separabile à tali actu, etiam si absque competenti iurisdictione fiat. Hoc autem satis est ad incurrendam hanc irregularitatem, vt per se notum est. Et patet in Episcopo excommunicato conferente ordines in alieno Episcopatu sine licentia dioecetani, nam sine dubio irregularis fiet. Et idem à fortiori est de simplici sacerdote ministrante Eucharistiam alienis ouibus sine licentia Parochi aut superioris, nam licet peccet ex defectu iurisdictionis, nihilominus actum ordinis exercet: & ideo si excommunicatus fuerit irregularis fiet. Semper autem supponimus huiusmodi dispensationem fieri absque necessitate cum peccato: nam si occurreret casus, in quo licitum esset, vel dia-

Innocentij.
Nauarr.

24.
Quid si
Diaconus
excommu-
nicatus Eu-
charistiam
sine sacerdotis
licentia
dispenset.

Resolutio.

eono sine licentia sacerdotis, vel simplici sacerdoti sine licentia proprii dare Eucharistiam ob necessitatem extremam, tunc excusaretur minister à peccato, etiam si excommunicatus esset, iuxta principia superius posita; & ideo tunc non fieret irregularis.

²⁵
Quis in hac
irregulari-
tate dispen-
sare possit.

Nauar.
Vgolini.
Panorm.

Addit ad
Abb.

Conc. Trid.

Vltimo potest circa hanc poenam inquiri, quis possit in hac irregularitate dispensare. In quo breuiter dicendum est, iure communi solum Papam posse dispensare iuxta communem sententiam Canonistarum in capite primo de Sententia excommunicationis in 6. & in capite primo de Sententia & re iudicata in 6. quam referunt Nauartus in Summ. numer. 245. & Vgolinius tab. 1. cap. 14. §. 1. numer. 27. Sumiturque ex eisdem iuribus, vt notauit etiam Panormitanus in capite Clerici, de Cleric. excomm. ministr. numero secundo, vbi Additio Alexandri plura notat, quæ nobis nunc non videntur necessaria. Solum oportet addere, hanc irregularitatem, sicut alias, si proueniat ex occulto delicto posse per Episcopum tolli ex Concilio Tridentino sessione vigesima quarta, capite sexto, de Reformatione. Erit autem delictum occultum, si excommunicatio occulta sit, etiam si celebratio sit publica, quia in ratione peccati occulta est: quod idem erit, si è contrario excommunicatio sit nota, celebratio autem occulta sit. Vide Nauarum capite vigesimo septimo, numero 194. & 241. & 255. Plura circa hanc irregularitatem annotabimus in sequenti disputatione, sectio secunda.

De recipientibus sacramentum ab excommunicato.

²⁶

D. Thom.

Vide Nauar.
de Horis ca-
non. c. 21.
ver. 14.

²⁷
Generalis
regula pro-
ponitur.

Secundo principaliter dicendum est: peccare grauius eum, qui sacramentum aliquod ab huiusmodi excommunicato suscipit, non vero propterea incurrere aliam Ecclesiasticam poenam præter excommunicationem minorem, generaliter loquendo, nam specialiter de illo qui ordines suscipit, est specialis difficultas infra tractanda. Prima pars certa est, & communis apud Theologos in 4. d. 18. vbi specialiter D. Thom. quæst. 2. artic. 4. Et ratio est, quia per censuram excommunicationis non solum ipsi excommunicato prohibitum est communicare cum aliis, sed etiam aliis directe prohibitum est communicare cum ipso: ergo transgressio huius prohibitionis in materia graui mortale peccatum est: sed hæc materia, & communicatio in receptione sacramentorum valde grauis est: ergo illa transgressio peccatum mortale est. Maior certissima est, & multis iuribus continetur, c. Cum non ab homine, de Sent. excomm. ibi, *Debes abstinere*, & in cap. Illud, de Cleric. excomm. ministr. dicitur excomm. magis teneri ad vitandum alios, quam teneantur alij ad vitandum ipsum: supponitur ergo vtrumque teneri, licet magis excommunicatum ipsum. Idemque habetur in multis decretis 11. qu. 3. Ac denique in Extravag. *Adeuandæ*, supra citata, cum gratia nulla fiat excommunicato, vt in ea dicitur, alius sit, vt non teneantur excommunicatum vitare, nisi in duobus casibus, de quibus nunc agimus: ergo hæc prohibitio directe cadit non solum in talem excommunicatum, sed etiam in alios.

An vero, & quando contingat excusatio ab hac culpa, & obligatione: hæc regula statui potest, quoties ipse excommunicatus non excusatur, sed peccat ministrando sacramentum, alios etiam ab illo recipientes non excusari: agimus enim de excommunicato vitando: tunc autem maxime vitandus est, quando ipse censuram violat ministrando. Et, quoniam hæc est causa adæquata, à qua pedit hæc prohibitio, fieri videtur, vt etià è contrario, quoties hic excommunicatus ita excusatur, vt licite sacramentum ministrat, alij etiam excusentur ab illo recipiendo. Quod verum esse opinor, quoties causa excusationis est ne-

cessitas aliqua intrinseca, seu iusta. Patet, quia si necessitas sit ipsius recipientis, illum primo excusatur: si vero sit alterius, vel eiusdem excommunicati, etiam inde redudabit excusatio ad recipientem. Nam si licet excommunicato dare sacramentum alteri propter necessitatem eius, etiam licebit ab alio recipere propter eius necessitatem, si ita interdum contingat, quod tamè raro eueniet. Loquor autem de necessitate intrinseca, & iusta, nam si ipsemet excommunicatus vim inferat alteri, vt minister, & propterea ille excusatur dando, alius non excusabitur recipiendo, vt per se notum est. Similiter, quando excusatio est ex ignorantia, vel naturali inuertitia, non existimo eam sufficere ad excusandum aliud in communicando cum illo, præsertim quoad perceptionem sacramentorum: quia hæc obligatio directe est non solum excommunicati, sed etiam aliorum. Vnde non solum est propter vitandam participationem in peccato eius, sed propter directam, ac propriam prohibitionem: sed ignorantia vnus, licet eum excuset, non excusat alium respectu præcepti directe illi impositi: ergo. Et confirmatur, nam licet mihi constet huiusmodi excommunicatum esse oblitum suæ censuræ, vel non esse absolutum in re ipsa, quamuis ipse putet se esse absolutum, non possum pro illo offerre sacrificium, vel alia Ecclesiæ suffragia: nam hoc mihi directe prohibetur, quidquid sit de existimatione alterius: ergo idem est quoad receptionem sacramentorum à tali excommunicato. Quod intelligitur per se, & ex vi ignorantie, nam si inde oriatur occasio scandali vitandi, vel alia similis necessitas, iam reuoluimur ad aliud caput excusationis, quod est necessitas.

Iam vero quod materia huius prohibitionis grauis sit, & ad mortale peccatum sufficiens, docet D. Thomas supra quæst. 3. & in solut. ad 1. ita exponit capit. *Sacris*, de iis, quæ vi metusve causæ, ibi, *Cum pro illo metu debeat quis mortale peccatum incurrere*: nam est ibi fermo de peccato, quod committitur communicando cum excommunicato, quamuis intelligentia illius textus plura requirat, de quibus supra dictum est, tractando de censuris in communi. Rationem attingit D. Thom. ibid. ad 2. quia directam intentionem Ecclesiæ in hac prohibitionem præcipue est propter spiritualia. Vnde ipse concludit omnem communicationem in diuinis esse peccatum mortale. Est ergo hoc multo certius in hac administratione sacramentorum: nam inter ipsa spiritualia valde grauis materia est.

Secunda vero pars de poena huius delicti quo ad excommunicationem minorem certa est: nam hæc censura propter omnem communicationem cum huiusmodi excommunicato incurritur, vt infra disputatione speciali de excommunicatione minori dicemus. Quoad alteram vero partem exclusiuam probatur, quia nulla maior censura, nec irregularitas ipso iure imposita est propter huiusmodi delictum, vt patet ex ipsius iuribus, & ex consensu omnium Doctorum. Veruntamen de maiori censura excipiendi sunt casus, si qui sunt in iure expressi, vt videtur esse in ca. *Significauit*, de Sentent. excomm. de quo infra suo loco agemus. Et quando excommunicatio maior fertur etiam in participantes, nam illa tunc maxime ligabit eos, qui in sacramentorum administratione participant: vt tamen huiusmodi excommunicatio nunc valida sit, seruanda est forma præscripta in c. *Statuimus*, & c. *Constitutiones*, & c. *Statutum*, de Sentent. excomm. in 6. Hæc autem exceptiones confirmant regulam generalem positam, vt extra hos casus nulla censura maior, quam excommunicatio minor propter hoc delictum incuratur.

Præterea de irregularitate idem fere discursus fieri potest, nam omnia iura loquentia de irregularitate, quæ contrahitur propter violationem cen-

²⁸
Recipere sa-
cramentum
ab excom-
municato
do mortale
est.

D. Thom.
Cap. Sacris,
de iis quæ,

²⁹
Propter hanc
receptionem
sacramento-
rum ab ex-
communi-
cato solum
minorem
excommuni-
cationem
incurrit.

³⁰
Propter re-
ceptionem sa-
cramentorum

Secl. IV. Vtrum liceat excom. non vitando sacram. &c. 197

Surper vsum sacramentorum, semper loquuntur de vfu actiuo ex officio, vt patet in c. 1. & c. 1. i. cui, de Sent. excom. in 6. & cap. Si quis Episcopus, 4. 11, qu. 3. & aliis supra citatis: ergo hæc pœna non est extendenda ex vi illorum iurium ad passiuam receptionem sacramentorum ab excommunicato, tum ob generalem regulam, quod pœnæ sunt potius restringendæ, tum ob speciale ius, quod habemus irregularitatem non incurri, nisi in casibus à iure expressis. Inducti etiã ad hoc potest cap. Si celebrat, de cler. excom. minist. eo modo, quem annotauimus præced. disp. sect. 1. in fine. Accedit præterea, quod vbi in receptione alicuius sacramenti ab excommunicato incurritur irregularitas, vel suspensio, id speciatim à iure exprimitur: ergo, vbi non exprimitur, non incurritur: exprimitur autem de solo sacramento ordinis: est ergo illa veluti exceptio à generali regula negatiua, quæ illam firmat pro omnibus aliis sacramentis, vt nimirum propter eorum susceptionem talis inhabilitas non incuratur.

De suspensione autem ordinis res est certa non suscipere sic ordinatum ordinis executionem: an vero illa sit propria irregularitas, vel suspensio, & an incuratur etiam sine culpa, in materia de Suspens. & de Irregularitate dicitur.

SECTIO IV.

Vtrum Excommunicatus non vitandus valide, & licite possit sacramentum ministrare.

Ni iure antiquo non erat locus huic questioni: sed, quæ hætenus dixim⁹, generalia erant omnibus excommunicatis: propter Extrauagantem vero, *Ad euitanda*, oportet exponere, quænam ex iis, quæ diximus, locum habeant in cæteris excommunicatis; quæ vero eis cõcedenda sint. Duo enim in prædicta extrauaganti sunt obseruanda. Vnum est, aliis fidelibus cõcedi vt possint communicare cum his Excommunicatis etiam in participatione sacramentorum: vnde necesse est, vt talis administratio possit huiusmodi excommunicatis esse licita: alias inutilis esset aliorum fauor. Aliud est, quod ipsi excommunicatis per eam legem nullus sit fauor. Ex quo fit, vt quantum est ex se, semper teneantur non se ingerere huic ministerio. Quomodo autem in praxi hoc veluti medium seruandum sit, non est ad explicandum facile.

Et ideo variè sunt de hac re opinioniones: prima negat simpliciter his excommunicatis licere ministrare sacramenta. Insinuat Adrian. quod lib. 3. art. 3. ad 3. i. opin. quamvis ibi potius dicat nō licere dare sacramenta his excommunicatis, quia indigni sunt, quam quod nō liceat his excommunicatis ea ministrare. Et præterea non loquitur ex vi censuræ, sed ex iure naturæ ob indispositionem accipientis, vel dantis. Citatur etiam idem Adrian. q. 3. de Baptismo, vbi nihil clare dicit, sed in secundo argumento ad oppositum aliquid insinuat: sicut etiã Caietan. in Summ. verb. *Abolitionis impedimenta*. Dicunt enim hi Doctores licere quidē aliis fidelibus suscipere sacramenta ab huiusmodi excommunicatis, ipsis vero ministris non licere ea dare, sicut nobis licet accipere mutuum cum vsuris, alteri vero non licet dare. Iuxta quam sententiam nunquam licebit ab huiusmodi excommunicatis accipere sacramenta, nisi quando ipsi sunt expositi ad huiusmodi ministeriū. Sicut licet, v. g. audire Missam ab huiusmodi excommunicato, non tamen licebit eum inducere, nec cooperari, aut ministrare illi. Aliorum vero sententia est, licitum esse interdu fidelibus petere sacramenta ab huiusmodi excommunicatis: & tunc etiã eis esse licitum illa ministrare. Suarez tom. 5.

A strare. Ita tenet Soto in 4. d. 1. q. 5. art. 6. & d. 22. qu. 1. artic. 4. & Couar. in cap. Alma, p. 1. §. 2. & 6. num. 7. & Dried. lib. 1. de libertate Christiana c. 8. & Victor. in Summ. materia de excom. q. 3. & alij infra referendi. Et mihi magis probatur, si recte explicetur.

Prima assertio.

Dico ergo primo, Ex vi huius excommunicationis non est prohibitum aliis fidelibus, ne sacramenta recipiant ab huiusmodi excommunicatis. In hac videntur omnes conuenire, nam aperte colligitur ex verbis Extrauagantis, *Ad euitanda. Indulgemus, vt nemo deinceps à communione alicuius in sacramentorum administratione prætexat alicuius censuræ, &c.* Et propterea huiusmodi excommunicatos simpliciter appellamus, *Non vitandos*: ergo ex vi censuræ Ecclesiasticæ non tenentur fideles non recipere sacramenta ab his ministris: ergo nullo iure positiuo prohibiti sunt: quia hic nullum aliud ius positiuum interuenit, nisi quod in ipsa censura includitur.

Ex quo vterius infero, non solum recipere, sed etiam petere sacramentum ab his excommunicatis licitum esse, seu non prohibitum ex vi censuræ, aut iuris positiuo. Probatur, quia nulla communicatio cum his excommunicatis in administratione sacramentorum prohibita est: sed petere sacramentum est quedam communicatio, & solum sub ea ratione posset per censuram prohiberi, si prohibita esset: ergo, cum sub illa ratione prohibita non sit, simpliciter non est prohibita. Dices, Ergo absolute licet fidelibus petere ab his excommunicatis sacramenta, & inducere eos ad ministranda illa, æque ac quemcumque alium non excommunicatum, si in cæteris sit æqualitas, nimirum in potestate, vel etiam in dispositione quoad probabilem carentiã peccati mortalis. Patet sequela, quia concessio Concilij Cõstantiensis absoluta est: ergo simpliciter tollit omne impedimentum: & cõcedit facultatem æque communicandi cum his excommunicatis, sicut cum non excommunicatis. Consequens autem videtur incredibile: nam, si ego possum sacramentum petere, vel audire Missam à sacerdote nullo modo excommunicato, nō licebit mihi ab huiusmodi excommunicato hæc petere: cur enim Ecclesia tā amplam concederet licentiam, quæ & dignitati sacramentorum, & seueritati censurarum multum derogat, & ad utilitatem fidelium necessaria non erat.

Respondeo nihilominus, concedendo sequelam, quantum est ex vi censuræ, & præcepti Ecclesiastici directe pertinentis ad ipsos fideles: hoc enim conuincere videtur ratio adducta fūdita in verbis Extrauagantis, quæ generalia sunt. Et illius ratio reddi potest, quia leges humane generatim traduntur, & non possunt ad singulos casus, & circumstantias eorum descendere: cum ergo fuerit conueniens concedere fidelibus communicationem cum his excommunicatis, fieri debuit absoluta, & generali lege. Vnde, licet in hoc, vel illo particulari casu non sit tanta necessitas, vel utilitas talis communicationis, nihilominus etiam tunc non est prohibita ex vi censuræ, quia lex illa generatim lata est. Hoc vero non obstat, quominus fideles vtentes hoc priuilegio, debeant seruare modum, si aliunde naturalis ratio dictauerit esse necessarium ex aliis principiis, seu ex parte ipsius excommunicati, illum nō inducere ad talem actum, vt ex dicendis amplius constabit.

Secunda assertio.

Dico ergo secundo, Non est simpliciter prohibitum ex vi censuræ huiusmodi excommunicatis, ministrare sacramenta, eo modo quo aliis excommunicatis vitandis prohibitum est. Probatur, quia hæc duò correlatiua videntur: nam communicatio,